คุรุ โดร์เจ ดรักจัล
คุรุวัชระผู้ทรงพลัง

ใน*คัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป ลำดับหนทางของแก่นแท้แห่งปัญญาญาณ* องค์คุรุ รินโปเช กล่าวถึงแก่นหัวใจการปฏิบัติ หรือคุรุสาธนะ ว่ามีอยู่สี่ระดับด้วยกัน ระดับนอกคือ **บาร์เช กุนเซล** ระดับภายในคือ **ซัมป้า ลุนดรุบ** ระดับลับคือ **โซ่เก้ ณิงทิก** และระดับลับที่สุดคือ **โดร์เจ ดรักจัล** คัมภีร์ธรรม-สมบัติหรือ*เตร์มา*กล่าวไว้ว่า

ในระดับภายนอก เพื่อจะขจัดอุปสรรคทั้งหมด ฯ
จงปฏิบัติด้วยวิธีของพระนังซี ซิลนน พระตรีกายปัทมกระ ฯ
พร้อมทั้งนิรมาณกายทั้งสิบสองปางแห่งพระวิทยาธระผู้ทรงพลังอำนาจ ฯ
ทั้งโดยทั่วไปและโดยเฉพาะ ฯ

ในระดับภายใน เพื่อจะทำให้ความปรารถนาทั้งสูงสุดและทั่วไปสำเร็จผลเอง ฯ
จงเข้าปฏิบัติถึงคุรุมหาสุขปัทมสัมภวะผู้เป็นดังแก้วจินดามณี ฯ
พร้อมด้วยคุรุทั้งสิบสามองค์ ฯ

ด้วยวิธีการและความหลุดพ้น เก-ริมและจ๊กริม ฯ

ในระดับลับ จะบรรลุถึงปัญญาญาณอันเกิดร่วมกันและไม่เปลี่ยนแปลง ฯ
ด้วยห้วงอากาศและความตระหนักรู้รวมเป็นหนึ่งเดียวกัน ฯ
ปรากฏรูปร่างเป็นมุทรา พระปัทมวัชรธระ ฯ
ผู้กลั่นรวมแก่นแท้ทั้งหมดของมูลละทั้งสาม ด้วยวิธีของโยคะอันเป็นแก่นหัวใจ ฯ

ในระดับลับที่สุด ประจักษ์รู้กายและปัญญาญาณระดับปรมัตถ์ ฯ
ด้วยวิธีแห่งพระวิทยาธระ โดร์เจ ดรักโป จัล ฯ
ผู้เป็นองค์รวมของพระสุคตทุกพระองค์และเป็นเทพผู้บรรลุองค์เหรุกะทั้งหมด ฯ
และด้วยการปฏิบัติเณ่จู้ อันเป็นการบรรลุอย่างยิ่งใหญ่ ฯ

ความสำคัญ

ท่านจัมกน กงตรูล ได้กล่าวไว้ในอรรถาธิบายถึงโศลกข้างต้นของ*คัมภีร์ ลัมริม เยเช่ ณิงโป* อธิบายความสำคัญของ คุรุ โดร์เจ ดรักจัล ไว้ดังนี้

> *ระดับลับที่สุด วิทยาธระผู้เป็นใหญ่ที่สุด คือพระโดร์เจ ดรักโป จัล คุรุวัชระผู้ทรงพลัง เป็นองค์รวมของพระสุคตทุกพระองค์ทั่วทุกทิศและทุกกาล และเป็นเทพยีดัมลับที่บรรลุแล้วองค์เดียวที่ได้สำแดงมัณฑละที่สมบูรณ์พร้อมที่สุดแห่งเหรุกะผู้ยิ่งใหญ่และเรืองโรจน์ด้วยการปฏิบัตินี้ และด้วยการปฏิบัติโยคะเณ่จู้ที่เกี่ยวข้องกับ “การบรรลุอันยิ่งใหญ่” เราจะได้บรรลุผลอันปรมัตถ์แห่งกายและปัญญาญาณทั้งห้า...*

ความเป็นมา

คำสอนลับภายในที่สุดของคุรุ ดรักจัล มีทั้งสาธนะขององค์คุรุ รินโปเช ที่ปรากฏเป็น คุรุ โดร์เจ ดรักจัล และมีทั้งคำสอนใน*คัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป ลำดับหนทางของแก่นแท้แห่งปัญญาญาณ* อันเป็นคำสอนที่ลึกซึ้งที่สุดของหนทางทั้งหมดของคำสอนวัชรยาน คัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป เริ่มด้วยการกล่าวถึงที่มาขององค์คุรุ รินโปเช และเล่าถึงเหตุการณ์ที่องค์คุรุ รินโปเช ปรากฏองค์เป็น คุรุ ดรักจัล

แก่นแท้แห่งพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทั้งสามกาลฯ ผู้เป็นใหญ่สูงสุดในบรรดาวิทยาธระผู้ทรงพลังอำนาจทั้งหมดฯ เจ้าผู้มีอำนาจเหนือเทพยีดัมปางสันติและปางพิโรธมากมายดุจห้วงมหาสมุทรฯ เจ้าแห่งเหล่าฑากะและฑากินีทั้งปวงฯ เจ้าผู้เป็นใหญ่ที่ปราบวัชรธรรมบาลทั้งปวงและพลังร้ายแห่งปรากฏการณ์ทั้งหมดฯ คือผู้ที่มีชื่อลือทั่วอนันตพุทธเกษตรแห่งตรีกายคุรุว่า “มหาคุรุ ปัทมสัมภวะ”ฯ

ด้วยได้รับอัญเชิญจากพระเจ้าทรีซง เดวเซ็น ราชาผู้คุ้มครองพระธรรม ผู้เป็นนิรมาณกายของพระมัญชุศรีโพธิสัตว์ฯ ท่านมหาคุรุจึงมาที่ทิเบต แดนแห่งหิมะอันเป็นพุทธเกษตรนี้แห่งพระอารยอวโลกิเตศวรผู้ทรงพระมหากรุณาฯ ท่านปราบวิญญาณดุร้ายทั้งหลายให้อยู่ภายใต้อำนาจด้วยพลังแห่งมุทราแสดงคำสั่งฯ สร้างพระอารามหลวงอันไม่เปลี่ยนแปลงและสำเร็จขึ้นเองโดยธรรมชาติตามประเพณีทั้งสามแล้วโปรยดอกไม้ปลุกเสกฯ ก่อตั้งประเพณีอันยิ่งใหญ่ที่ทั้งเล่าเรียนและปฏิบัติคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมดไว้ฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หมุนธรรมจักรคือตันตระ การถ่ายทอด และคำสอนวัชรยานจำนวนนับไม่ถ้วนฯ

ท่านได้เดินทางไปยังทั่วสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ ภูเขาหิมะ ถ้ำและทะเลสาบทุกแห่งฯ ท่านประสาทพรฯ และซ่อนธรรมสมบัติอันลึกซึ้งทั้งที่มีชื่อและไม่มีชื่อไว้มากมายนับไม่ถ้วน เพราะฉะนั้น พระคุณอันเกินประมาณของท่านแผ่คลุมไปทั่วแดนทิเบต ทั้งภาคกลางและชายแดนทั้งหมด และจะดำรงจนวันสุดท้ายของอนาคตยุคสุดท้ายฯ สมยะฯ

ในเวลาและโอกาสนั้น เมื่อผลวิบากแห่งปณิธานชั่วที่ตั้งมาหลายภพชาติสุกงอม เสนาบดีมารผู้ชั่วร้ายทั้งหลายและฯ พระราชินีม่าร์เกนม่าจึงคิดและประพฤติชั่วต่าง ๆ นานาฯ พวกเขากราบทูลต่อหน้ากษัตริย์ผู้ทรงอำนาจยิ่งใหญ่ว่าฯ

> “พ่อมดจากชายแดนอาณาจักรมน ได้หลอกลวงพระองค์ ด้วยเล่ห์กลฯ อุบายฯ และภาพมายานานัปการฯ ที่เลวร้ายที่สุด คือ เขาจะปลงพระชนม์พระองค์ฯ รองลงมาคือเขาจะปล้นเอาอาณาจักรฯ อย่างน้อยที่สุด เขาจะปลุกปั่นประชาชนให้ลุกฮือ ยุยงให้พระองค์แตกแยกกับเหล่าเสนาบดีและพระสนมทั้งหลายฯ เพราะฉะนั้น เขาถึงสมควรจะถูกจับโยนลงแม่น้ำต่อหน้าสาธารณชนฯ

เมื่อได้ยินคำยืนกรานเช่นนี้ องค์กษัตริย์จึงเศร้าพระทัยฯ และเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้คุรุ รินโปเชฟังโดยละเอียดฯ แล้วถามองค์คุรุว่า “ท่านจะทำอย่างไรกับเรื่องนี้” น้ำพระเนตรไหลริน สลบไปชั่วขณะหนึ่งด้วยความเศร้าโศกเสียพระทัยอย่างแรงกล้าฯ เมื่อพระองค์กลับได้ฟื้นคืนสติจากสลบฯ คุรุริมโปเชก็แย้มยิ้มฯ แล้วกล่าวด้วยเสียงบันลือสีหนาทอย่างองอาจว่าฯ

> ดูก่อนมหาราชะ อย่าทรงเศร้าพระหฤทัยแม้เพียงเล็กน้อยในเรื่องเช่นนี้เลยฯ เปรียบดังเมื่อก่อนเหล่ามารและเดียรถีย์ก็ได้พยายามทำร้ายสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฯ แต่แทนที่จะทำอันตรายแม้เพียงเล็กน้อยแก่พระไตรรัตน์ กลับยิ่งเผยคุณลักษณะอันตรัสรู้เหนือผู้ใดทั้งปวงฯ เช่นเดียวกัน เพราะเราได้บรรลุอำนาจเหนือความรับรู้ทั้งปวง เราจึงสามารถเปลี่ยนแปลงโลกปรากฏการณ์ให้เป็นอะไรก็ได้ที่เราต้องการฯ เพราะเราได้บรรลุกายรุ้งอันไม่มีสิ่งใดทำลายได้ ธาตุทั้งสี่จึงทำอันตรายใดๆ แก่เรามิได้เลยฯ กระทั่งทุกสรรพสิ่งในภพภูมิทั้งสามจะพร้อมใจกันเป็นศัตรูต่อเรา บัณฑิตแห่งอุฑฑิยาน ทายาทแห่งพระชินเจ้าและพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ตลอดสามกาลฯ นั่นก็จะได้แต่เผยให้เห็นอำนาจศักดิ์สิทธิ์ของเราฯ และจะไม่มีโอกาสใดๆ เลยที่จะทำอันตรายแก่เรา หรือกระทั่งสะเทือนแม้ขนเส้นหนึ่งของเราได้ฯ

เมื่อองค์คุรุ รินโปเช กล่าวดังนี้แล้วฐ กษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่จึงรู้สึกศรัทธาอย่างแรงกล้าและอนุโมทนาเป็นล้นพ้น พระองค์กราบนับครั้งไม่ถ้วนแล้วสวดวิงวอนว่าฐ

“น่ามหัศจรรย์นัก คุรุผู้นิรมาณกายฐ
ท่านเป็นองค์รวมของคุรุทั้งหมดฐ
เป็นเจ้าผู้ยิ่งใหญ่แห่งเทพยีดัมมากมายดังมหาสมุทรฐ
เป็นเจ้าแห่งเหล่าฑากินีทั้งหลายฐ
ไม่ว่าท่านจะกล่าววัชรพจน์ใดก็ตามฐ
วัชรพจน์นั้นไม่เคยผิดพลาดฐ
ดังนั้น โปรดปราบเหล่าเสนาบดีผู้มีจิตใจชั่วร้ายฐ
ด้วยอิทธิฤทธิ์และความรักกรุณาฐ
เพื่อให้ข้าพเจ้าและผู้อื่น ศิษย์ผู้มีศรัทธาทั้งหลายฐ
เกิดอนุโมทนาและความอุตสาหะฐ
และเพื่อให้พระศาสนาอันล้ำค่าฐ
แห่งพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์แพร่หลายรุ่งเรืองฐ

คุรุสัญญาด้วยความยินดีว่า “เราจะทำอย่างนั้น”ฐ แล้วเข้าสมาธิอันปราบหมู่มาร ณ ดินแดนแห่งบูซัล เซร์คังลิง ณ พระอารามหลวงซัมเย่อันทรงสิริฐ

ณ ตรงกลางลานใหญ่ที่รวมบัณฑิตฐ โลจาว่า (นักแปล)ฐ บรรพชิตฐ งักปะ (มันตริกะ)ฐ พระราชาฐ เสนาบดีฐ พระราชินีฐ และประชาชนฐ ขณะที่องค์คุรุเองประทับนั่งอยู่ ท่านก็แสดงปาฏิหาริย์พันล้านมากมายจนนับได้ยาก เช่น ทำให้กายอันตรธานไปบ้างฐ ทำให้ไฟลุกบ้างฐ ทำให้แผ่นดินไหวบ้างฐ นิรมิตเทพปางสันติบ้างฐ ปางพิโรธบ้าง พร้อมทั้งบริวารฐ ทำให้เกิดเสียงมนตร์ดังสายฟ้าเต็มห้วงนภากาศบ้างฐ

หมู่มารทุกประเภทถูกปราบสิ้นความสามารถที่จะก่ออันตรายได้ฐ บุคคลผู้มีศรัทธาปานกลางและผู้ที่ไม่มีศรัทธาเกิดมีพลังศรัทธาขึ้นฐ ส่วนผู้มีศรัทธาแล้วก็มีศรัทธาเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นไป ปรารถนาจะดื่มอมฤตจากวาจาของคุรุฐ บุคคลผู้มีจิตใจถึงพร้อมแล้วบรรลุสิทธิแห่งการหลุดพ้นอันสูงสุดฐ ผู้ที่หลุดพ้นแล้วก็มีจิตเป็นหนึ่งเดียวกับจิตตรัสรู้ของคุรุรินโปเช จิตตรัสรู้ของครูและศิษย์เป็นหนึ่งเดียวกันฐ

เพราะกิจอันมหัศจรรย์และเหนือความคาดคิดเช่นนี้ พระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงอำนาจจึงเกิดความศรัทธาและอุทิศตนอย่างยิ่งฐ โดยเฉพาะขณะที่คุรุรินโปเชประทับอยู่ ณ วิหารเทอร์คอยซ์เจิดจรัส วิหารกลางของพระอารามหลวงซัมเย่อันทรงสิริฐ พระราชาทรงคำนึงถึงเหล่าศิษย์ผู้อยู่ในกลียุคในอนาคตฐ จัดยอดพลอยเทอร์คอยซ์รัตนะเปล่งประกายล้ำค่าไว้บนมัณฑละทองคำ ดังกลุ่มดาวดวงใหญ่เปล่งประกายส่องแสงฐ ทั้งพระราชาและพระราชโอรสน้อมกราบด้วยกันนับครั้งไม่ถ้วนฐ โลจาว่าไวโรจนะผู้เป็นนิรมาณกายฐพร้อมทั้งข้าพเจ้า (เยเช่ โซเกียล) ผู้เป็นพระชายา (ของคุรุ) สวดวิงวอนขึ้นพร้อมกันว่าฐ

ขอน้อมกราบเบื้องบาทพระมหาคุรุ๚
ผู้มีกาย วาจา ใจ คุณสมบัติ และพุทธกิจ๚
แห่งพระพุทธเจ้าพร้อมทั้งพระโพธิสัตว์ทั้งสิบทิศและสี่กาล บริบูรณ์๚
ผู้มีกายวัชระอันเกิดจากสมุทร ไม่แปดเปื้อนด้วยมลทินแห่งครรภ์๚

ท่านผู้เป็นที่พึ่ง เสมอด้วยพระพุทธเจ้าทุกพระองค์๚
พระคุณที่ท่านมีต่อสรรพชีวิตในทิเบตช่างยิ่งใหญ่นัก๚
โดยเฉพาะพวกเรา พระราชาและบริวารผู้มารวมกัน๚
ไม่มีรัตนะประดับมงกุฎอื่นใดจะเทียบได้อีกแล้ว๚
มหาปาฏิหาริย์ที่ท่านได้แสดงนี้ ๚
ได้ปราบหมู่มารอันไม่บริสุทธิ์ ๚
ชูธงแห่งชัยชนะของพุทธโอวาท ๚
ทั่วทิศทั้งสิบ ๚
ท่านได้บ่มเพาะและปลดปล่อยผู้ที่มีบุญสัมพันธ์ ๚
และได้นำเขาเหล่านั้นสู่หนทางแห่งการตรัสรู้ ๚
ประโยชน์ที่ท่านมีต่อผู้ที่มีบุญสัมพันธ์กับท่านนั้นช่างน่าอัศจรรย์เหลือประมาณ ๚
บุญที่พวกเราได้สั่งสมมาจะต้องยิ่งใหญ่มากๆ แน่ ๚
แต่เมื่อถึงยุคข้างหน้าอันเป็นยุคเสื่อม ๚
คุณความดีก็จะอ่อนแรงและพลังอกุศลก็จะสูงขึ้น ๚
ด้วยอำนาจชั่วร้ายที่เกาะกุมจิตใจของผู้คน ๚
พุทธศาสนา ผู้สืบทอดคำสอน ๚
และความสุขของสรรพสัตว์จะถูกทำลายให้ย่อยยับลง ๚
ยุคชั่วร้ายแห่งโรคระบาด ทุพภิกขภัย สงคราม และความขัดแย้ง จะเอ่อล้นขึ้นเอง ๚
เพราะไม่มีพึ่งอื่นใดนอกจากองค์คุรุ๚
ในขณะที่มหาสมุทรแห่งความทุกข์ท่วมท้นทิเบตและคาม๚
ขอให้พระองค์เมตตาคำนึงถึงและกรุณาประทาน๚
คำสอนอันเป็นแก่นแท้หัวใจแห่งคำสอนอันลึกซึ้งและกว้างขวางทั้งหมด๚
อันทำลายหมู่มารทั้งภายนอกและภายใน ๚
ทำให้พุทธกิจทั้งสี่สำเร็จเองโดยมิต้องพยายาม ในระดับชั่วคราว๚
และอันเป็นวิธีบรรลุสภาวะแห่งปัญญาญาณอันสูงสุด ๚
กายประภัสสรอันมีแก่นแท้ทั้ง ๕ ในระดับปรมัตถ์๚

เพื่อประโยชน์ของพวกเราและเหล่าศิษย์ในอนาคตเถิด๚

เมื่อพวกเราได้วิงวอนเช่นนี้๚ องค์คุรุ รินโปเช ก็นิรมิตกายเป็นพระวิทยาธระ โดร์เจ ดรักโป จัลทันที๚ พระองค์ประทานมนตราภิเษก๚ และคำสอนทั้งหลาย เมื่อจบคำสอน๚ พระองค์พลันแสดงปาฏิหาริย์นิรมิตมัณฑะทั้งประธานและบริวารอันไม่มีที่สิ้นสุดทั้งโดยละเอียดซับซ้อนและโดยย่อเต็มห้วงธรรมธาตุ ด้วยวิธี “เถ่นป้า”(การปฏิบัติ) เหรุกะมุทราเดียว๚ “เถ่เถ่น” (การเข้าปฏิบัติเต็มที่) ที่มีพักตร์และหัตถ์ซับซ้อน๚ “ดรุบป้า” (การบรรลุ)๚ และ “ดรุบป้าเชนโป้” (การบรรลุอันยิ่งใหญ่)๚

ด้วยความรุ่งโรจน์แห่งพร พระองค์จึงนิรมิตสิ่งนิรมิตอันประดุจดังมายา คือ สายรุ้ง๚ รัศมี๚ ฝน ดอกไม้๚ แผ่นดินไหว๚ เสียงและดนตรีที่บรรเลงขึ้นเอง๚ และปัญญาญาณแห่งวัชระตกลงมาสู่ศิษย์ผู้มีบุญโดยประจักษ์ ทั่วแผ่นดินทิเบตและคามทั้งศูนย์กลางและชายแดนทั้งหมด๚

องค์คุรุนิรมิตตนเองเป็นคุรุปัทมสัมภวะผู้มีกายประภัสสรโดยธรรมชาติ ตรัสคำสอนอันสรุปย่อเป็นแก่นแท้ของขั้นตอนแห่งมรรค (ลัมริม ณิงโป) อันเป็นปรมัตถ์นี้ แห่งวาจาวัชระจากโอษฐ์อันปรากฏชัดเจน ด้วยท่วงทำนองวัชระแห่งธรรมตา๚ สมยะ๚

การเผยธรรมสมบัติ

รูปเคารพเตร์ม่า คุรุ โดร์เจ ดรักจัล ที่ท่านชกจูร์ เดเชน ลิงปะ ได้เผยพร้อมกับสาธนะคำสอน

ในคัมภีร์ชื่อ อรรถาธิบายแห่งท่วงทำนองมงคล *Clarifying the Aspects of the Auspicious Melody* ท่านกนชก จูร์เม่ เต็นเป เกียลเซน นิรมาณกายที่สองของท่านชกจูร์ ลิงปะ ได้กล่าวถึงเรื่องราวที่ท่านชกจูร์ เดเชน ลิงปะ ได้เผย *สาธนะ คุรุ ดรักจัล* และ *คัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป* ไว้ว่า

> ท่านชกจูร์ เดเชน ลิงปะ แรกทีเดียว ได้เผยชุดคำสอนของสาธนะลับ โดร์เจ ดรักโป จัล จากบริเวณด้านซ้ายของถ้ำลับที่การ์โม ตักซัง หลังจากที่ได้แกะฝ่าตราประทับถึงสิบสามชั้น แต่เนื่องจากสถานการณ์ไม่เป็นใจ สาธนะนี้จึงไม่ได้มีผู้เขียนลงทั้งหมดในเวลานั้น แต่ท่านชกจูร์ เดเชน ลิงปะ เผยคัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป ได้สำเร็จ ซึ่งมีค่าเหนือกว่าคำสอนเตร์ม่าทั่วไปถึงหนึ่งร้อยหีบ ในรูปของแก่นแท้ที่กลั่นจากตันตระ ข้อเขียนและคำสอน คัมภีร์นี้เป็นคำสอนพื้นฐาน

ของธรรมสมบัติทั้งปวงโดยทั่วไป และโดยเฉพาะในบรรดา*คุรุสาธนะทั้งสี่ชุด* ท่านเปม่า เวอเซล โดงัก ลิงปะ หรือท่านจัมยัง เค่นเซ่ วังโป ได้ถอดรหัสมาจากแผ่นจารึกสีเหลือง และท่านชิเม เต็นณี่ ยุงดรุง ลิงปะ หรือท่านจัมกน กงตรูล โลโดร ทาเย ได้เขียนอรรถาธิบายไว้ ดังนั้น ท่านเหล่านี้จึงได้วางรากฐานธรรมเนียมสำหรับการอธิบายและศึกษาคำสอนอันลึกซึ้งนี้ไว้ซึ่งจะทำลายสังสารวัฏได้เพียงแค่ได้ยินชื่อคำสอน ทำให้ความตื่นรู้อันไร้เงื่อนไขเติบโตขึ้นเมื่อศึกษาและพิจารณาคำสอนนี้ และมอบผลแห่งพุทธภาวะเมื่อได้ประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติจริง ตัวอรรถาธิบายเองก็เป็นคำสอนเตร์ม่าด้วย ที่แผ่ขึ้นมาจากห้วงปัญญาญาณอันลึกซึ้ง และคนทั่วไปไม่ว่าจะทรงภูมิความรู้มากมายแค่ไหน ก็ไม่สามารถจะเขียนคัมภีร์เช่นนี้ได้

Notes

The initial quotation of the Lamrim Yeshé Nyingpo root text comes from:

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. Trans. Erik Pema Kunsang, ed. Marcia Dechen Wangmo. Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016.*

The quotation of Jamgön Kongtrul's commentary comes from:

- *Padmasambhava, and Jamgon Kongtrul. Light of Wisdom, Vol. II. Transl. Erik Pema Kunsang. Hong Kong: Rangjung Yeshe Publications, 1999, pp. 65-66.*

The history section comes from:

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. Trans. Erik Pema Kunsang, ed. Marcia Dechen Wangmo. Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016, pp. 1-5.*

The image was taken from:

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. Trans. Erik Pema Kunsang, ed. Marcia Dechen Wangmo. Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016.*

The quotation of Könchok Gyurmé Tenpé Gyaltsen *comes from:*

- *Padmasambhava, and Jamgon Kongtrul. Light of Wisdom, Vol. I. Transl. Erik Pema Kunsang. Hong Kong: Rangjung Yeshe Publications, 1999, pp. xxii-xxiii.*

แหล่งข้อมูล

ข้อความที่คัดมาจากคัมภีร์ลัมริม เยเช่ ณิงโป มาจาก

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. แปลโดย Erik Pema Kunsang, บรรณาธิการ Marcia Dechen Wangmo. สำนักพิมพ์ Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016.*

The quotation of Jamgön Kongtrul's commentary comes from:

อรรถาธิบายของท่านจัมกน กงทรุล มาจาก

- *Padmasambhava, and Jamgon Kongtrul. หนังสือ Light of Wisdom, Vol. II. แปลโดย Erik Pema Kunsang.: สำนักพิมพ์ Rangjung Yeshe Publications, Hong Kong 1999, หน้า 65-66.*

The history section comes from:
ส่วนที่เป็นประวัติความเป็นมา มาจาก

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. แปลโดย Erik Pema Kunsang, บรรณาธิการ Marcia Dechen Wangmo. สำนักพิมพ์ Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016, pp. 1-5.*

The image was taken from:
รูปภาพมาจาก

- *Padmasambhava. Lamrim Yeshe Nyingpo. แปลโดย Erik Pema Kunsang, บรรณาธิการ Marcia Dechen Wangmo. สำนักพิมพ์ Rangjung Yeshe Publications: Hong Kong, 2016.*

The quotation of Könchok Gyurmé Tenpé Gyaltsen comes from:
คำอธิบายของท่านโกนชก จูร์เม่ เต็นเป เกียลเซน มาจาก

- *Padmasambhava, and Jamgon Kongtrul. Light of Wisdom, Vol. I. แปลโดย Erik Pema Kunsang.: สำนักพิมพ์ Rangjung Yeshe Publications, Hong Kong 1999, หน้า xxii-xxiii.*